

DŽILIJEN
FLIN

**MRAČNA
MESTA**

Prevela
Vesna Stojković

■ Laguna ■

Naslov originala

Gillian Flynn
DARK PLACES

Copyright © 2009 by Gillian Flynn

Translation Copyright © 2014 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Mom neverovatnom mužu
Bretu Nolanu*

Mogli su Dejovi dugo da požive
Da ne bi Benove glave krive.
Dečko je za mračnom moći Sataninom žudeo
Pa je jedne užasne noći celu porodicu pobio.

Malu je Mišel usred noći zadavio,
A onda, o gadosti, Debi raskomadao.
Za kraj je sačuvao majku Peti,
Rešen da će joj glavu sačmarom razneti.

Mala Libi nekako je uspela preživeti,
Al' zar se to životom uopšte može zvati?

Đačka pesmica, oko 1985.

Libi Dej

SADA

U meni postoji zloba stvarna kao organ. Rasporite mi stomak i možda će kliznuti napolje, mesnata i tamna, i pasti na pod da je izgazite. To je krv Dejovih. Nešto s njom nije u redu. Nikad nisam bila dobra mala devojčica, a posle ubistava postala sam još gora. Malo siročće Libi izraslo je u mrzovoljnu kukavicu koja je šetala od jednog do drugog daljeg rođaka – drugo koleno, pratetke i prijatelji prijatelja – zarobljena u nizu prikolica ili natrulih farmerskih kuća širom Kanzasa. Ja idem u školu u odeći nasleđenoj od mrtvih sestara: košulje s flekama pod pazuhom. Smešno široke pantalone vrećastog tura, pritegnute iskrzanim kaišem zakačenim na poslednju rupu. Na školskim slikama kosa mi je uvek bila nakrivljena – šnale labavo vise na pramenovima poput letećih objekata uhvaćenih u zamršenoj kosi – i uvek sam imala ogromne podočnjake, nalik očima pijane gazdarice. Možda prkosno iskrivljene usne umesto osmeha. Možda.

Nisam bila ljupko dete, a izrasla sam u krajnje mrsku odraslu osobu. Nacrtajte moju dušu i dobićete žvrljotinu s očnjacima.

TOG OČAJNOG VLAŽNOG marta ležala sam u krevetu razmišljajući da li da se ubijem, što mi je hobi. Ugodno popodneвно sanjarenje: sačmara, moja usta, bam, jedan il' dva trzaja glave, krv po zidu. Šljis, šljis. „Da li je želela da bude sahranjena ili kremirana?“ pitali bi se. „Ko bi trebalo da dođe na sahranu?“ I niko ne bi znao. Ljudi bi, ko god bili, samo pogledali jedni drugima u cipele ili ramena dok ne zavlada tišina, a onda bi neko brzo i uz popriličnu tresku pristavio kafu. Kafa odlično ide uz naprasnu smrt.

Izvukla sam stopalo ispod čaršava, ali nikako da se nakanim da ga spustim na pod. Depresivna sam valjda. Pretpostavljam da sam depresivna već skoro dvadeset četiri godine. Osećam negde unutra bolju verziju sebe – skrivenu iza jetre ili zakačenu za komad slezine u mom zakržljalom detinjem telu – Libi koja mi govori da ustanem, uradim nešto, odrastem, nastavim sa životom. Ali zloba obično pobeđi. Kad sam imala sedam godina, moj brat je pobio moju porodicu. Moja mama, dve sestre, mrtve: bam-bam, sec-sec, guš-guš. Posle toga zapravo ništa nisam morala da radim, ništa se od mene nije očekivalo.

Kad sam napunila osamnaest godina, nasledila sam 321.374 dolara, zahvaljujući svim onim dušebrižnicima koji su pročitali moju tužnu priču, dobročiniteljima čija su srca bila uz mene. Kad god čujem tu frazu, a često je čujem, zamišljam sočna naškrabana srca sa sve krilima kako lepršaju oko jednog od mojih mnogobrojnih usranih domova iz detinjstva, sebe kao devojčicu na prozoru kako mašem i

hvatam svako blistavo srce, a po meni padaju zelembaći, *hvala, mnogo vam hvala!* Dok sam još bila dete, donacije su uplaćivane na pažljivo vođen bankovni račun koji bi, u ono vreme, porastao na svake tri-četiri godine, kad bi neki časopis ili informativna stanica objavili najnovije vesti o meni. Novi dan male Libi: gorko-slatki deseti rođendan jedine preživle iz masakra u preriji. (Ja sa čupavim kikicama na travnjaku ispred tetka Dajanine prikolice koji su ispišali oposumi. Iza mene se, čvrsto posađeni na žutoj travi, ispod suknje, koje je retko nosila, vide Dajanini debeli balvanasti listovi.) Šesnaesti rođendan hrabre Bebe Dej! (Ja, još uvek minijatura, lica obasjanog rođendanskim svećicama, košulja mi se zateže na grudima koje su te godine prešle u D korpu, deluju kao iz stripa, smešno, pornografski na mom sićušnom telu.)

Više od trinaest godina živim od tog novca, ali gotovo da ga više nema. Tog popodneva sam imala sastanak da utvrdim koliko ga zapravo nema. Čovek koji mi je vodio račun, ravnodušni bankar rumenih obraza po imenu Džim Džefris, insistirao je da me jednom godišnje izvede na ručak, zvao je to „provera“. Pojeli bismo nešto u vrednosti do dva-deset dolara i pričali o mom životu – na kraju krajeva, zna me otkad sam bila ovolišna, he-he-he. S druge strane, ja o Džimu Džefrisu nisam znala gotovo ništa i nikad nisam pitala, uvek na te sastanke gledajući sa istog detinjeg stanovišta: budi učtiv, ali jedva, i otaljaj to. Odgovori od jedne reči, umorni uzdasi. (Jedino što sam slutila o Džimu Džefrisu bilo je to da je sigurno hrišćanin, pobožan – odisao je strpljenjem i optimizmom nekog ko misli da Isus posmatra.) Do „provere“ je ostalo još osam ili devet meseci, ali Džim Džefris je dosađivao, ostavljao mi telefonske poruke ozbiljnim prigušenim glasom, govoreći mi da je uradio sve što je

mogao da rastegne fond, ali bilo je vreme da se razmišlja o „sledećim koracima“.

I tu je opet nastupala moja zloba: odmah sam se setila one druge devojčice iz tabloida, Džejmi nekako, koja je izgubila porodicu iste te godine – 1985. Deo lica izgoreo joj je u požaru koji je njen tata podmetnuo i u kome je poginula cela njena porodica. Svaki put kad odem na automat, pomislim na tu devojčicu Džejmi i kako bih, da mi nije zasenila slavu, sad imala duplo više para. Ta Džejmi koja god otišla je do nekog tržnog centra s mojom gotovinom i kupila fensi torbice i nakit i masnu šminku iz robne kuće da je nanese na svoje blistavo lice puno ožiljaka. Naravno, užasna sam što sam tako razmišljala. Bar sam toga bila svesna.

Konačno, konačno, konačno sam se teško stenjući izvukla iz kreveta i odšetala do prednjeg dela svoje kuće. Iznajmljujem mali bungalov od cigle okružen drugim malim bungalovima od cigle, koji svi čuče na ogromnoj litici što se uzdiže nad nekadašnjim oborima u Kansas Sitiju u Misuriju, ne Kansas Sitiju u Kansasu. To nije isto.

Moj kraj nema čak ni ime, toliko je zanemaren. Zovu ga Onamo onuda. Čudan, bedan kraj, pun ćorsokaka i psećih govana. Ostali bungalovi su puni staraca koji žive u njima otkako su izgrađeni. Sedi i mlitavi, starci u svako doba sede i bulje kroz prozore sa mrežom za komarce. Ponekad obazrivo na prstima odšetaju do svojih kola pa me zapeče savest da bi možda trebalo da im pomognem. Ali njima se to ne bi dopalo. Nisu to ljubazni starci, već nadrždani starci stisnutih usana kojima se ne sviđa što sam im ja, ona *nova*, komšinica. Ceo kraj bruji od njihovog neodobravanja. Tu je njihov prezrivi žagor i tu je mršavi riđi pas dva ulaza dalje koji po ceo dan laje i po celu noć zavija, buka koju neprestano čujete u pozadini i niste svesni da vas izluđuje dok ne prestane, tek

na nekoliko blaženih trenutaka, a onda ponovo počne. Jediti vedri zvuk u mom kraju, koji obično prespavam: jutarnje gugutanje male dece. Četa njih, okruglih obraščića i natron-tani, odlazi u neki vrtić skriven još dalje u lavirintu ulica iza mene, stiskajući deo dugačkog užeta koje vuče neka odrasla osoba. Marširaju svako jutro pored moje kuće kao pingvini, ali nikad ih nisam videla kako se vraćaju. Ko zna, možda protrupkaju preko celog sveta i vrate se taman da mi ujutro opet prođu pored prozora. Bilo kako bilo, vezala sam se za njih. Tu su tri devojčice i jedan dečak, svi zaljubljeni u jarkocrvene jakne – i kad ih ne vidim, kad se uspavam, zapravo budem tužna. Tužnija. Tako bi rekla moja mama, ništa dramatično kao *depresivna*. Tužna sam već dvadeset i četiri godine.

OBLAČIM SUKNJU I bluzu za sastanak i osećam se kao patuljak jer mi moja odeća za odrasle, velike devojke nikad zapravo ne pristaje. Visoka sam jedva metar i pedeset – tačnije, metar i četrdeset sedam, ali ja zaokružim, može mi se. Imam trideset jednu godinu, ali ljudi imaju običaj da mi se obraćaju ćijukavim glasom kao da bi da mi daju bojice.

Krenula sam niz padinu ispred moje kuće zaraslu u korov, komšijin riđi pas stao je na sav glas da laje. Na trotoaru pored mojih kola leže skrхани kosturi dva ptića, kljunovi i krila im spljeskani, pa liče na reptile. Stoje tu godinu dana. Ne mogu da odolim a da ih ne pogledam svaki put kad ulazim u kola. Treba nam jedna dobra poplava da ih spere.

Dve starije žene razgovarale su na stepenicama na ulazu u kuću s druge strane ulice i osećam da odbijaju da me vide. Nikome ne znam ime. Kad bi neka od tih žena umrla, ne bih čak mogla da kažem ni: „Jadna stara gospođa Zalinski

je umrla.“ Morala bih da kažem: „Ona zla stara kučka preko ulice je odapela.“

Poput deteta-duha ulazim u svoja bezimena kola srednje veličine, napravljena izgleda uglavnom od plastike. Samo čekam kad će neko iz radnje da dođe i saopšti mi ono što je očigledno: „To je štos. Ovo zapravo ne može da se vozi. Šalili smo se.“ Deset minuta vozim se u transu svojim igračka-kolima do centra da se nađem s Džimom Džefrisom, stižem na parking gril-restorana s dvadeset minuta zakašnjenja, znajući da će se sav ljubazan osmehnuti i ne pominjući moje kašnjenje.

Trebalo je da ga pozovem sa mobilnog kad stignem, da može da izađe i uvede me. Restoran – sjajni, starinski gril-restoran – okružen je napuštenim zgradama, zbog kojih brine, kao da u njihovim praznim ljušturama većito čuči četa manijaka i čeka da ja stignem. Džim Džefris ne želi da bude „onaj što je dozvolio da se nešto loše dogodi Libi Dej“. HRABROJ BEBI DEJ, IZGUBLJENOJ DEVOJČICI, jednoj ridokosoj sedmogodišnjakinji krupnih plavih očiju, jednoj koja je preživela MASAKR U PRERIJI, POMAMNA UBISTVA U KANZASU, SATANISTIČKO PRINOŠENJE ŽRTVE NA FARMI ne sme ništa loše da se dogodi. Ben je iskasapio moju mamu i dve starije sestre. Kao jedina preživela, ukazala sam na njega kao na ubicu. Bila sam slatkiš koji je svog brata satanistu izveo pred lice pravde. Bila sam glavna vest. *Inkvajerer* je na naslovnu stranu stavio sliku mene u suzama s naslovom LICE ANĐELA.

Kad pogledam u retrovizor, čak i sad vidim svoje detinje lice. Pegice su mi izbledele, a zubi se ispravili, ali nos mi je još uvek prčast, a oči okrugle kao u mačeta. Kosa mi je sad ofarbana u platinastoplavo, ali izbija crveni izrastak. Izgledalo je kao da mi teme krvari, naročito na kasnom popodnevnom suncu. Delovalo je krvavo. Zapalila sam cigaretu. Mesecima

ne bih pušila, a onda bih se setila: treba mi cigareta. Takva sam, ni u čemu ne istrajem.

„Hajde, Bebo Dej“, kažem naglas. Tako zovem sebe kad me ispuni mržnja.

Izašla sam iz kola i pušila na putu do restorana, s cigaretom u desnoj ruci da ne moram da gledam u levu, unakaženu. Bilo je skoro večer: nemirni oblaci su poput bizona lebdeli u grupicama nebom, a sunce je bilo taman toliko nisko da sve oboji u ružičasto. Prema reci, između kružne izlazne rampe na auto-putu, stajali su napušteni elevatori za žito, prazni, mračni i besmisleni.

Prešla sam preko parkinga sama, preko gomile smrskanog stakla. Niko me nije napao. Na kraju krajeva, bilo je tek pet po podne. Džim Džefris je bio od onih što rano jedu i time se ponosio.

Sedeo je za barom kad sam ušla i srkutao sok, i prvo što je uradio, baš kao što sam i očekivala, bilo je da dohvati svoj mobilni iz jakne i zablene se u njega kao da ga je ovaj izneverio.

„Zvala si?“, upitao je mršteći se.

„Nisam, zaboravila sam“, slažem.

Osmehnuo se. „Pa, dobro. Dobro, drago mi je što si došla, dušo. Spremna za ozbiljan razgovor?“

Spustio je dva dolara na šank i poveo nas do separea od crvene kože iz čijih je pukotina virilo žuto punjenje. Dok sam se uvlačila, neravni procepi su mi grebali noge. Iz jastuka je izbio oblak smrada od cigareta.

Džim Džefris nikad preda mnom nije pio alkohol i nikad mi nije ponudio piće, ali kad je došao konobar, naručila sam čašu crnog vina i gledala ga kako se trudi da ne deluje iznenađeno, ili razočarano, niti ikako drugačije osim kao Džim Džefris. *Koje crno?*, pitao je konobar, a ja zapravo nisam

imala pojma – nikad nisam pamtila nazive crnih i belih vina ili koji deo naziva treba naglas da izgovoriš, pa sam samo rekla: *Domaće*. On je naručio odrezak, ja sam naručila punje- ni pečeni krompir i konobar se udaljio, a Džim Džefris ispu- stio dug, zubarski uzdah i rekao: „Pa, Libi, sad ulazimo u novu i prilično drugačiju fazu.“

„Koliko je ostalo?“, pitam, pomislivši *kažidesethiljada kažidesethiljada*.

„Čitaš li ti one izveštaje koje ti šaljem?“

„Ponekad“, ponovo slažem. Volela sam da dobijam poštu, ali ne i da je čitam. Izveštaji su verovatno bili nagomilani negde u kući.

„Jesi li slušala moje poruke?“

„Mislim da ti je telefon sjeban. Često prekida.“ Slušala sam taman dovoljno da znam da sam u nevolji. Obično bih se isključila posle Džefrisove prve rečenice koja je uvek poč- njala sa: *Libi, ovde tvoj prijatelj Džim Džefris...*

Džim Džefris je sastavio vrhove prstiju i isturio donju usnu. „U fondu je ostalo devetsto osamdeset dva dolara i dvanaest centi. Kao što sam već pomenuo, da si mogla neka- ko da ga popuniš bilo kakvim redovnim poslom, mogli smo da ga održavamo, ali...“, raširio je ruke i napravio grimasu, „to se nije desilo.“

„A šta je sa knjigom, zar knjiga nije...?“

„Žao mi je, Libi, nije. Kažem ti ovo svake godine. Nisi ti kriva, ali knjiga... ne. Ništa.“

Pre više godina, ne bi li iskoristio moj dvadeset peti rođendan, jedan izdavač knjiga za samopomoć tražio je od mene da napišem kako sam pobedila „aveti prošlosti“. Nisam nikako pobedila praktično ništa, ali sam na knjigu ipak pristala, razgovarajući preko telefona sa ženom iz Nju Džersija koja ju je zapravo pisala. Knjiga je izašla za Božić

2002, a na koricama sam ja s nesrećnom stepenastom frizурom. Naslov joj je bio *Sasvim novi dan! Nemojte samo da preživite traumu iz detinjstva – prevaziđite je!*, i u njoj se, između dvesta stranica bljutavih optimističnih bljuvotina, nalazilo i nekoliko mojih fotografija iz detinjstva s mojom mrtvom porodicom. Platili su mi osam hiljada dolara, a nekoliko grupa preživelih pozvalo me je da održim govor. Odletela sam u Toronto na sastanak muškaraca koji su mladi ostali siročad, u Talsu na specijalno okupljanje tinejdžera kojima su očevi ubili majke. Potpisivala sam knjigu za klince koji su mi, dišući na usta, postavljali nezgodna pitanja kao da li je moja mama pravila pite. Potpisivala sam knjigu sedim nemoćnim starcima koji bi zurili u mene kroz bifokalne naočare i zapahnuli me dahom koji se osećao na kafu i stomačnu kiselinu. „Započnite novi dan!“, napisala bih, ili: „Čeka vas novi dan!“ Kakva sreća kad od svog prezimena možete da napravite igru reči.* Ljudi koji su dolazili da me upoznaju uvek su delovali iscrpljeno i očajno, kolebljivo se okupljajući oko mene u nepovezanim grupicama. Grupe su uvek bile male. Kad sam shvatila da me ni za šta od toga ne plaćaju, odbila sam igde da idem. Knjiga je ionako već doživela fijasko.

„Čini mi se da je trebalo da donese više para“, promrmljam. Stvarno sam, na neki opsesivni detinji način želela da knjiga donese para – onaj osećaj da bi, ako nešto dovoljno želim, to trebalo i da se dogodi. Trebalo bi da se dogodi.

„Znam“, kaže Džim Džefris, koji posle šest godina nije imao šta više da kaže na tu temu. Gledao me je ćutke kako pijem svoje vino. „Ali, na neki način, Libi, to te uvodi u

* Neprevodiva igra reči, prezime Dej se na engleskom piše isto kao i reč dan. (Prim. prev.)

jednu zaista zanimljivu fazu u životu. Mislim, šta želiš da budeš kad odrasteš?“

Osećam da je ovo trebalo da bude simpatično, ali u meni je probudilo bes. Nisam ništa želela da budem, u tome je stvar, jebote.

„Nema više para?“

Džim Džefris je tužno odmahnuo glavom i počeo da soli odrezak koji su mu upravo doneli, oko koga se krv širila poput jarkocrvenog soka.

„A šta je s novim donacijama – bliži se dvadeset peta godišnjica.“ Opet me preplavi bes što me tera da to izgovorim naglas. Ben je započeo sa ubijanjem oko dva ujutro, 3. januara 1985. I evo me, radujem se vremenskom pečatu na masakr moje porodice. Ko još kaže tako nešto? Zašto nije ostalo bar pet hiljada dolara?

On ponovo odmahne glavom. „Nema više, Libi. Imaš, koliko ono, trideset godina? Žena. Ljudi su nastavili sa svojim životima. Žele da pomognu drugim devojkicama, ne...“

„Ne meni.“

„Plašim se da je tako.“

„Ljudi su nastavili dalje? Stvarno?“ Presekao me je osećaj nekakve napuštenosti kao i uvek kad sam bila dete kad bi me neka tetka ili rođak ostavili ispred kuće neke druge tetke ili rođaka: *Ja sam svoje odradila, uzmi je malo ti.* A nova tetka ili rođak bi oko nedelju dana bili stvarno fini, stvarno bi se trudili oko male ogorčene mene, a onda... zapravo, obično sam ja bila kriva. Zaista, ne kažem ovo kao neka žrtva. Isprskala sam dnevnu sobu jednog rođaka sprejom za kosu i zapalila je. Moja tetka Dajana, moja starateljka, sestra moje mame, moja ljubljena, šest puta me je primala – i izbacivala – pre nego što mi je konačno zauvek zatvorila vrata. Toj sam ženi priredila baš prave gadosti.

„Plašim se da se uvek pojavi neko novo ubistvo, Libi“, tupio je Džim Džefris. „Ljudima stalno nešto novo privlači pažnju. Mislim, pomisli samo koliko su ljudi poludeli oko Lizet Stivens.“

Lizet Stivens je bila lepa dvadesetpetogodišnja brineta, nestala dok se vraćala kući s porodične večere za Dan zahvalnosti. Ceo Kansas Siti se dao u potragu za njom – niste mogli da okrenete na vesti a da vam se ne osmehne njena fotografija. Priča se početkom februara proširila na celu zemlju. Mesec dana nije bilo nikakvog pomaka u vezi sa tim slučajem. Lizet Stivens je bila mrtva i dosad su to već svi znali, ali niko nije želeo da bude prvi koji će odustati.

„Ali“, nastavio je Džim Džefris, „mislim da bi svi voleli da čuju da si ti dobro.“

„Sjajno.“

„A šta je s koledžom?“, odgrizao je komad mesa.

„Ne.“

„A da ti nademo nekakav kancelarijski posao, arhiviranja i tako to?“

„Ne.“ Klonula sam, ignorišući hranu i isijavajući snuždenost. Još jedna od maminih reči: *snužden*. To je značilo rastužiti se tako da nerviraš druge. Baš se silno rastužiti.

„Pa, što ne bi nedelju dana malo razmislila o tome?“ Proždirao je svoj odrezak, a njegova viljuška hitro je išla gore-dole. Džimu Džefrisu se išlo. Džim Džefris je ovde završio.

OSTAVIO ME JE sa tri pisma i osmehom koji je trebalo da bude optimističan. Tri pisma i sva su delovala kao reklame. Nekad mi je Džim Džefris davao kutije za cipele krcate poštom, većinom pisma s čekovima. Potpisala bih ček i predala mu ga, a darodavac bi onda primio cirkularno pismo

napisano mojim četvrtastim rukopisom. „Zahvaljujem vam na vašem prilogu. Zbog ljudi kao što ste vi radujem se blista-vijoj budućnosti. Srčano vaša Libi Dej.“ Zaista je pisalo *srča-no* vaša, Džim Džefris je mislio da će ljude ta greška tronuti.

Ali kutija za cipele s prilozima već odavno nema, osta-la su mi tek tri pisma i cela noć da je ubijem. Krenula sam nazad kući, nekoliko automobila mi je dalo znak farovima dok nisam shvatila da vozim bez svetla. Na istoku su svetlu-cali obrisi zgrada Kansas Sitija, skromna skupina zgrada iz monopola od nekoliko spratova, a tu i tamo štrčali su radio-tornjevi. Pokušala sam da zamislim šta bih mogla da radim za novac. Ono što odrasli rade. Zamišljala sam sebe sa bolni-čarskom kapicom, držim toplomer; onda u tesnoj plavoj poli-cijskoj uniformi, pratim dete preko ulice; onda kako nosim bisere i cvetnu kecelju, spremam svom mužiću večeru. *Eto koliko si sjebana*, pomislim. *Još uvek zamišljaš zrelost kao iz slikovnica*. A dok razmišljam o tome, vidim sebe kako pred nestrpljivim prvacima pišem abecedu.

Pokušala sam da smislim neka realna zanimanja – nešto s kompjuterima. Unošenje podataka, zar to nije nekakav posao? Možda korisnički servis? Gledala sam neki film u kome je jedna žena, obučena u pantalone s tregerima i džem-per i uvek s cvećem u ruci, zarađivala šetajući balave ljup-ke pse. Mada, nisam volela pse, plašili su me. Konačno sam se, naravno, setila poljoprivrede. Naša porodica se ceo vek bavila poljoprivredom, sve do moje mame, dok je Ben nije ubio. Imanje je onda prodato.

Ionako ne bih znala kako da vodim imanje. Sećam se tog mesta: Bena kako gaca kroz hladno prolećno blato, tera telad pred sobom; mamine grube šake kako zaranjaju u kuglice boje trešnje koje će procvetati u sirak; Mišel i Debi ciče dok skaču po balama sena u štali. „Što svrbi!“, uvek bi se žalila

Debi, a onda opet uskočila. Nikad se ne udubim u ove misli. Označila sam ova sećanja kao neku posebno opasnu oblast: Mrak-mesto. Zadržim li se previše na nekom prizoru mame kako pokušava da ponovo sklepa pokvareni aparat za kafu ili Mišel kako pleše po kući u svojoj spavaćici od žerseja s navučenim dokolenicama, moj um bi upao u Mrak-mesto. Izbeumljeni gnevni krici u noći. Oni neizbežni ritmični udarci sekirom, mehanički kao da seče drva. Prasci sačmare u malom hodniku. Uspaničeni kreštavi krici moje majke koja sa pola raznete glave još uvek pokušava da spase svoju decu.

Šta radi administrativni radnik?, pitala sam se.

Zaustavila sam se pred mojom kućom, stala na ploču trotoara gde je neko decenijama ranije u beton urezao „Džimi voli Tinu“. Zamišljam ponekad šta se dogodilo s tim parom: on je igrač u nekoj nižoj bejzbol ligi, ona domaćica u Pittsburgu koja se bori s rakom. On je razvedeni vatrogasac, ona advokatica koja se prošle godine udavila pored obale Meksičkog zaliva. Ona je učiteljica, on je u dvadesetoj umro od aneurizme. Dobra mada jeziva mozgalica.

Pogledala sam u svoju iznajmljenu kuću, zapitavši se da li je krov još uvek naheren. Ako se cela sruši, ne bih mnogo izgubila. Nisam posedovala ništa vredno osim veoma starog mačka po imenu Bak, koji me je trpeo. Kad sam stala na mokre ugnute stepenice, do mene je iz kuće doprlo njegovo prezirno maukanje i shvatila sam da ga danas nisam nahranila. Otvorila sam vrata i prastari mačak je krenuo ka meni, spor i iskrivljen, poput starih kola sa slomljenim točkom. Nisam više imala hrane za mačke – to mi je već nedelju dana stajalo na spisku – pa sam otišla do frižidera, izvadila nekoliko kriški stvrdnutog švajcarskog sira i dala mu ih. Onda sam sela da prstima koji su mirisali na prokislo mleko otvorim svoje tri koverte.

Nisam stigla dalje od prvog pisma.

Draga gospođice Dej,

Nadam se da će ovo pismo stići do vas, pošto nemate izgleda, veb-sajt. Čitao sam o vama i godinama pažljivo pratio vašu priču i veoma me zanima da čujem kako ste i šta ovih dana radite. Pojavljujete li se ikada u javnosti? Pripadam grupi koja bi vam platila petsto dolara samo da se pojavite. Molim vas, javite mi se i rado ću vam dati još informacija.

Srdačno,

Lajl Virt

P. S. Ovo je legitimna poslovna ponuda.

Striptiz? Pornići? Onomad kad je knjiga izašla, sa delom s fotkama *Beba Dej je odrasla*, najupečatljivija je bila ona na kojoj imam sedamnaest godina, jeftini top jedva drži moje drmusave grudi kao u žene. Zahvaljujući tome dobila sam nekoliko ponuda od lakih erotskih časopisa, ali nijedan nije nudio dovoljno novca da se dobro zamislim. Čak ni sad, ni petsto ne bi bilo dovoljno ako ovi likovi budu želeli da se skinem. Ali možda – *razmišljaj pozitivno, Bebo Dej!* – možda je ovo zaista legitimna ponuda, još jedna od onih grupa ožalošćenih koji žele da se pojavim kako bi imali razlog da pričaju o sebi. Pet stotina za pet sati saosećanja je prihvatljiva trampa.

Pismo je bilo otkucano, osim broja telefona koji je odlučnim rukopisom bio ispisan mastilom u dnu. Okrenula sam broj nadajući se govornoj pošti. Umesto toga usledila je ogromna pauza, podignuta slušalica na koju se niko ne javlja. Bilo mi je neprijatno, kao da sam pozvala nekog usred žurke za koju nije trebalo da znam.

Tri sekunde, a onda muški glas: „Halo?“

„Čao. Da li je to Lajl Virt?“ Bak mi je njuškao oko nogu, nestrpljiv da dobije još hrane.

„Ko je to?“ U pozadini još uvek veliko glasno ništa. Kao da je na dnu jame.

„Ovde Libi Dej. Pisali ste mi.“

„Joooj, blagi bože. Stvarno? Libi Dej. Uh, gde ste? Da li ste u gradu?“

„Kom gradu?“

Čovek – ili dečko, zvučao je mlado – viknuo je nešto neko-
me iza sebe, između ostalog i: „Već sam ih sredio“, a onda mi je prostenjao u uvo: „Da li ste u Kansas Sitiju? Živite u Kan-
zas Sitiju, zar ne? Libi?“

Taman sam htela da spustim kad je lik počeo da viče *halo-oo? haloooo?* u slušalicu, kao da sam dete koje se zanelo pa ne prati na času, pa sam mu rekla da živim u Kansas Sitiju i pitala ga šta želi. Nasmejao se onim *he-he-he* smehom, onim *nećete-verovati-ali* smehom.

„Pa, kao što sam rekao, hteo sam da razgovaram sa vama o jednom nastupu. Možda.“

„A šta bih radila?“

„Pa, ja sam član jednog posebnog kluba... sledeće nede-
lje se ovde okuplja poseban klub, i...“

„Kakav klub?“

„Pa, recimo da je drugačiji. Da kažemo da je tajan...“

Nisam ništa rekla, pustila sam ga da se muči. Posle onog razmetanja na početku, osetila sam da mu je postalo nepri-
jatno. Dobro je.

„Joj, sranje, ne može da se objasni preko telefona. Mogu li, ovaj, da vas častim kafom?“

„Suviše je kasno za kafu“, rekla sam, a onda shvatila da verovatno nije ni mislio večeras, verovatno nešto ove nede-
lje, a onda se zapitala kako da ubijem narednih četiri-pet sati.

„Pivo? Vino?“, pitao je.

„Kad?“

Pauza. „Večeras?“

Pauza. „Dobro.“

LAJL VIRT JE ličio na serijskog ubicu. Što je značilo da to verovatno nije. Da seckate kurve ili jedete begunce, trudili biste se da izgledate normalno. Sedeo je za prljavim kartaskim stolom nasred *Klarkovog grila*, rupčage pune vlage pored buvljaka. Tim Klark se proslavio svojim roštiljem i sad je privlačio novu klijentelu, uznemirujuću mešavinu prosekih staraca i kicoša razbarušene kose u uskim farmerkama. Lajl nije spadao ni u jedne ni u druge: bio je negde u veoma ranim dvadesetim, talasaste kose mišje boje koju je pokušavao da ukroti baš na pogrešnim mestima, tako da je bila delom paperjasta, delom u sjajnim špicevima. Nosio je naočari bez okvira, usku vetrovku i farmerke koje su bile uske, ali ne onako kul, već prosto tesne. Imao je previše nežne crte lica da bi bile privlačne na muškarcu. Muškarci ne bi trebalo da imaju napućene usne.

Uhvatio je moj pogled dok sam mu prilazila. Najpre me nije prepoznao, samo me je proučavao, tu nepoznatu gospođu. Kad sam već skoro stigla do stola, sinulo mu je: pegice, sitno građena, prćasti nos koji je postajao još prćastiji što me je neko duže gledao u oči.

„Libi!“, uzviknuo je pa, shvativši da je to previše prisno, dodao: „Dej!“ Ustao je, izvukao jednu od rasklopivih stolica pa, kao da se pokajao zbog tog viteštva, ponovo seo. „Kosa vam je plava.“

„Aha“, rekla sam. Mrzim ljude koji razgovor započinju navođenjem činjenica – šta na to da odgovoriš? *Baš je vruće*

danas. Aha, jeste. Gvirnula sam oko sebe, da naručim piće. Konobarica bujne crne kose u miniću stajala je okrenuvši nam svoju lepu zadnjicu. Lupkala sam prstima po stolu dok se nije okrenula, pokazavši mi lice koje mora da je bilo staro bar sedamdeset godina, teška šminka skupljala joj se u naborima obraza, a šake su joj bile prošarane ljubičastim venama. Deo nje zaškripao je kad se savila da uzme moju narudžbinu, frknuvši kad sam zatražila samo PBR pivo.

„Imaju stvarno dobre teleće grudi“, rekao je Lajl. Ali ni on ih nije naručio, samo je srkutao talog nečeg mlečnog.

Ne jedem meso, stvarno, otkako sam videla kako mi kasa-pe porodicu – još uvek sam pokušavala da izbacim iz glave Džima Džefrisa i njegov žilavi odrezak. Odbila sam slegavši ramenima i sačekala pivo osvrćući se oko sebe poput turistke. Prvo što sam primetila bili su Lajlovi prljavi nokti. Crna perika stare konobarice se nakrivila: za vrat su joj se zalepili znojavi pramenovi sede kose. Zavukla je nekoliko njih ponovo ispod dok je uzimala pakovanje pomfrita koji je cvrčao pod ultraljubičastom lampom. Neki debeli čovek sedeo je sam za susednim stolom, jeo kratka rebarca i proučavao svoj ulov s buvljaka: kičastu staru vazu s morskom sirenom. Ostavio je prstima masne tragove na sireninim grudima.

Konobarica nije ništa rekla dok je spuštala pivo pravo pred mene, a onda je odzujala do debelog obrativši mu se sa *dušice*.

„Nego, šta je s tim klubom?“, podstakla sam ga.

Lajl je porumeneo, a koleno mu je zaigralo pod stolom.

„Pa, znaš kako neki ljudi igraju fantazi fudbal ili skuplja-ju bejzbol kartice?“ Klimnula sam glavom. Nekako čudno se nasmejao i nastavio: „Ili žene koje čitaju trač časopise i znaju sve o nekom glumcu, ono, znaju ime njegove bebe i u kom gradu je odrastao?“

Nagnula sam pažljivo glavu, klimnuvši kao da upozoravam sebe da budem oprezna.

„Pa, ovo je isto to, samo mi to zovemo Klub smrti.“

Popila sam gutljaj piva, a po nosu mi izbiše kapljice znoja.

„Nije toliko čudno kao što zvuči.“

„Zvuči prilično čudno, jebote.“

„Znaš kako ima ljudi koji vole misterije? Ili se navuku na blogove o istinitim zločinima? Pa, grupa takvih čini ovaj klub. Svako je opsednut nekim zločinom: Lejsi Piterson, Džefri Mekdonald, Lizi Borden... ti i tvoja porodica. Mislim, ti i tvoja porodica ste baš popularni u klubu. Neviđeno. Popularniji od Džonbene Remzi.“ Primetio je da sam napravila grimasu, pa dodao: „To što se dogodilo je prava tragedija. A tvoj brat je u zatvoru već, koliko ono, dvadeset pet godina?“

„Nemoj sažaljevati Bena. Pobio mi je porodicu.“

„Hm. Da.“ Sisao je komad mlečnog leda. „Nego, pričaš li ikad s njim o tome?“

Odmah sam zauzela odbramben stav. Ima ljudi koji se kunu da je Ben nevin. Šalju mi poštom isečke iz novina o Benu, a ja ih nikad ne pročitam i bacim ih čim ugledam njegovu fotografiju – raspuštena crvena kosa do ramena s isusovskom frizurom da se slaže s njegovim ozarenim spokojnim licem. Bliži se četrdesetoj. Za sve ove godine nijednom nisam otišla da posetim brata u zatvoru. Trenutno je, baš zgodno, u zatvoru na obodu našeg rodnog grada – Kinaki u Kanzasu – gde je i izvršio ubistva. Ali ja nisam nostalgичna.

Većina Benovih privrženika su žene. Klempave i zubate, s trajnom i u kostimima s pantalonama, stisnutih usana i s raspećem oko vrata. Povremeno mi se pojave pred vratima, s previše sjaja u očima. Kažu mi da je moje svedočenje bilo pogrešno. Da sam bila zbunjena, prisiljena, da sam slagala kad sam se, sa sedam godina, zaklela da mi je brat ubica.

Često vrište na mene i uvek imaju puno pljuvačke. Nekoliko njih me je čak ošamarilo. Zbog toga su još manje ubedljive: nije teško ignorisati histeričnu ženu crvenu u licu, a ja uvek tražim razlog da ignorišem.

Da su bile ljubaznije prema meni, možda bi me ubedile.

„Ne, ne pričam s Benom. Ako je to u pitanju, nisam zainteresovana.“

„Ne, ne, ne, nije to. Samo ćeš se pojaviti na, to mu dođe kao nekakav skup, i dozvolićeš nam da se konsultujemo s tobom. Stvarno ne razmišljaš o toj noći?“

Mrak-mesto.

„Ne, ne razmišljam.“

„Možda saznaš nešto zanimljivo. Ima obožavalaca... stručnjaka, koji o tom slučaju znaju više od detektiva. Mada *to* i nije teško.“

„Znači, to je grupa ljudi koja želi da me ubedi da je Ben nevin?“

„Pa... možda. Možda ćeš ih ti ubediti u suprotno.“ U njegovom glasu osetila se snishodljivost. Naginjao se napred, napetih ramena, uzbuđen.

„Želim hiljadu dolara.“

„Mogao bih da ti dam sedamsto.“

Još jednom sam se neodređeno osvrnula po sobi. Uzela bih šta god mi Lajl Virt da jer me je u suprotnom čekao pravi posao, i to uskoro, a za to nisam bila spremna. Nisam neko na koga se možete osloniti pet dana u nedelji. Ponedeljak utorak sreda četvrtak petak? Ja ni iz kreveta ne ustanem pet dana zaredom – često se pet dana zaredom ne setim da jedem. Nije bilo šanse da se javljam na radno mesto, gde bih morala da ostanem pet sati – pet dugih sati van moje kuće – nemoguće.

„Onda nek bude sedamsto“, rekla sam.

„Odlično. Tamo će biti i dosta kolekcionara, zato ponesi neke suvenire, ovaj, predmete iz svog detinjstva koje bi želela da prodaš. Mogla bi bez problema da odeš i sa dve hiljade dolara. Naročito pisma. Što ličnija, to bolje. Sve sa datumom oko ubistava. 3. januara 1985.“ Izgovorio je to kao da to često ponavlja. „Bilo šta od tvoje mame. Ljudi su stvarno... fascinirani tvojom mamom.“

Uvek je bilo tako. Ljudi su se uvek pitali: kakvu to ženu iskasapi rođeni sin?

Peti Dej

2. JANUAR 1985.

8.02

Opet je razgovarao telefonom, čula je njegovo mrmljanje kao iz crtaća iza vrata sobe. Tražio je sopstvenu liniju – kleo se da je pola njegovih drugara iz škole posebno zavedeno u telefonskom imeniku. Zvali su ih Dečije linije. Nasmejala se, a onda naljutila jer se *on* naljutio na nju što se nasmejala. (Ma daj, dečija telefonska linija? Mnogo su ova deca razmažena.) Nijedno od njih nije to više spominjalo – oboje bi se lako postideli – a onda je nekoliko nedelja kasnije samo pognute glave došao kući i pokazao joj šta nosi u kesi iz prodavnice: razvodnik koji će omogućiti da dva telefona koriste isti priključak i zapanjujuće lagan plastični telefon, ne mnogo različit od ružičastih igračkaka kojima su se devojčice igrale sekretarice. „Kancelarija gospodina Bena Deja“, odgovarale bi, pokušavajući da starijeg brata uvuku u igru. Ben bi se

obično osmehnuo i rekao im da prime poruku; u poslednje vreme ih je samo ignorisao.

Otkako je Ben doneo kući svoj ulov, u dom Dejevih ušla je fraza „prokleti telefonski kabl“. Kabl je vijugao iz kuhinjskog utikača, preko pulta, niz hodnik i provučen ispod otvora na njegovim vratima koja su uvek bila zatvorena. Bar jednom dnevno neko bi se sapleo o taj kabl, posle čega bi usledio vri-sak (ako je to bila jedna od devojčica) ili psovka (ako su to bili Peti ili Ben). Više puta mu je rekla da pričvrsti kabl za zid, a on je jednako uporno zaboravljao da to uradi. Pokušavala je sebe da ubedi da je to uobičajena tinejdžerska tvrdoglavost, ali za Bena je to bilo previše agresivno i zabrinula se da nije ljut, ili lenj, ili nešto još gore čega se čak nije ni setila. A kome da se obrati? Pre misterioznog priključivanja drugog telefona, Ben jedva da je primao pozive. Imao je dva dobra prijatelja, braću Muler, Buduće farmere Amerike u pantalonama na tregere, koji su bili toliko povučeni da bi ponekad samo spustili slušalicu kad bi se ona javila – Peti bi onda rekla Benu da je zvao Džim ili Edi. Ali sve do sada nije bilo dugih razgovora iza zatvorenih vrata.

Peti je slutila da njen sin konačno ima devojku, ali od ono malo nagoveštaja na tu temu Benu je bilo toliko neprijatno da mu je bleđa koža postala modrobela, a tamnožute pege su se bukvalno užarile u znak upozorenja. Potpuno je odu-stala. Nije bila od onih majki koje se previše mešaju u živote svoje dece – u kući punoj žena jednom šesnaestogodišnjaku i ovako je bilo teško da nađe malo privatnosti. Stavio je katanac na svoja vrata pošto je jednog dana po povratku iz škole zatekao Mišel kako rovari po fiokama njegovog stola. I taj katanac uveden je kao gotova stvar: čekić, malo lupe i najednom je bio tu. Njegovo momačko gnezdo bilo je bezbedno. Opet, nije ga mogla kriviti. Od Ranerovog odlaska